

NATUR OG MILJØ BULLETIN NORGES NATURVERNFORBUND

Dugnad!

SIDE 4

Oljeulykken får følger

SIDE 5

Worldwatch: CO₂-utslippene må halveres

SIDE 6

Worldwatch: Nå går det på maten løs

SIDE 7

Thatcher, månen og EF

SISTE SIDE

(Illustrasjon:
Natur og Ungdom, antikvi-
tetsavdelingen.)

Gjennom ulykken med Mercantil Marica ytterst i Sognefjorden er Norge minnet om at det ikke alltid er mulig å få både i pose og sekk. 70-tallets slagord «Olje eller fisk?» kan få sin renessanse i 90-åra.

Når «verdens beste oljevernberedskap» ikke kan hamle opp med 340 tonn oljesøl i en fjord på vestlandet, er konklusjonen uunngåelig: Den eneste måten å forhindre alvorlige følger av olje-ulykker på, er å hindre at ulykkene skjer. Ingen liker å tenke på at neste utslipp kan være 600 ganger større - slik

det blir hvis en 200.000-tonner havarerer. Likevel vil Stortinget trappe opp oljevirkksomheten. Våre folkevalgte har nylig gitt klarsignal om å åpne Barentshavet for oljeleting.

Opprenskningsaksjonen etter Mercantil Marica-ulykken har imidlertid ikke bare vært en negativ opplevelse. Natur-

vernforbundets fylkeslag i Hordaland og Sogn og Fjordane samlet på rekordtid hundre frivillige i en kjempestor dugnadsgjeng. På fire dager samlet frivillige med grep, spade, bøtter og spann opp nesten en tredjedel av alt oljesølet.

Mer om oljeulykken: Side 2 (leder), 4 og 5

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02

Ansv. red.: Gunnar Bolstad
Redaktør: Jon Bjartnes
Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Prod.: GPG Sats & Trykk as

Olje i bøttevis

Snaue to uker etter at en beskjeden oljemengde rant ut av et grunnstøtt brasiliansk skip ytterst i Sognefjorden, står fremdeles lokalbefolkningen til knærne i olje. Norsk oljevernberedskap er den beste i verden, får vi høre. Når det kommer til stykket er den likevel avhengig av ildsjeler med bøtter og spann.

Samtidig sitter høyt gasjerte konsulenter i oljeselskapene og tegner tykke streker på sjøkart over Barentshavet. Her et hull og der et hull, - og der kan vi legge en skipslei for oljetankere, vi må jo få ressursene til lands, må vite.

Oljeselskapene gleder seg ikke uten grunn. De vet at de har folkestyret i ryggen.

På forsommeren vedtok et nesten samlet Storting å åpne for leteboring etter olje i området Barentshavet Syd. Men først hadde det vært «konsekvensutredning».

Før behandlingen i Stortinget la Regjeringen på bordet en pirbunke med direkte ublu tilsøringer av miljøeffektene ved oljevirkosomhet. Utredningen var et rent bestillingsverk, og den ble nedsabelt av alle faginstanser med peiling på havmiljø i nord. SFT, Direktoratet for Naturforvaltning og Norsk Polarinstittutt var krystallklare: Konsekvensutredningen duger ikke - og Barentshavet trenger alt annet enn oljeleting.

Men Stortinget gjorde som Regjeringen sa. Spørsmålet er om de nye folkevalgte har mot til å rette opp de feil forgiengerne gjorde. De har tid til det ennå.

Men mye taler imot at politikerne gjør en slik miljøbetinget kuvending. For det første ville det bety et fullstendig brudd med tidligere praksis i norsk oljepolitikk. Miljøeffektene av oljevirkosomheten har vært systematisk neglisjert, siden handelsbalansens reddende engel første gang gjorde seg gjeldende for rundt 20 år siden. For det andre har ikke Stortinget tradisjon for å ombestemme seg når de vet at de burde. Alta-saken er det beste eksemplet på prestisjerytteri under dekke av behovet for å være konsekvent. For det tredje kommer argumentet om Nord-Norges behov for ny næringsvirkosomhet til å bli flittig brukt, nå som de samme politikerne halsløse ressurspolitikk har tømmt havet for fisk.

Mot disse argumentene taler ett:

340 tonn olje i relativt smult farvann på vestlandet har satt norsk oljevernberedskap sjakk matt. Ingen tror på alvor at det ikke kan skje større ulykker i nord - eller at et oljeutslipp i det kokende Barentshavet blir lettere å hankses med. Hvilken politiker har lyst til å forsvare norsk oljepolitikk når 200 000 tonn svart, seig råolje skvalper i fjæresteinene i Finnmark?

Vi vant...

Norske kommuner forvalter to hovedoppgaver innen miljøvern: De skal rense kloakk, og de skal ta seg av avfallsbehandlingen. Fra miljøvernhold er det mange ganger påpekt at kildesortering er det riktige utgangspunktet for avfallsbehandling, - for å oppnå en skikkelig innsamling av spesialavfall, for å få avfallsberget så lite som mulig, og for å utnytte ressursene i avfallet.

Nå styrkes argumentasjonen av en ny undersøkelse fra Moss, der snaut 500 husstander har deltatt i et forsøksprosjekt med kildesortering. Kommunen har nå gjennomført en spørreundersøkelse for å finne ut om folk er fornøyd med ordningen.

98,9 prosent av de som har svart sa at de var positive til kildesortering. 1,1 prosent svarte «vet ikke». Ingen var negative.

Svarprosenten på undersøkelsen var 75. Bak de 1,1 prosentene i «vet ikke»-gruppen skjuler det seg fire husstander.

Idag sorterer husstandene i Moss papir, glass og batterier ut fra resten av søpla. Nesten 60 prosent av husstandene kunne også tenke seg å sortere ut plast, mens skepsisen var større til å sortere ut matavfall. Etter tilleggskommentarene å dømme skyldtes dette i første rekke bekymring for hygieniske forhold.

- Undersøkelsen fra Moss styrker vår argumentasjon for kildesortering i andre norske kommuner. Og den beviser at nordmenn er miljøbevisste - når de bare får sjansen til å vise det i praksis, sier forbrukerkonsulent Helene Bank i Naturvernforbundet. Hun oppfordrer miljøvernere over hele landet til å benytte undersøkelsen som pressmiddel overfor sin kommune.

Vi tapte...

Tross talløse protester fra andre Nordsjø-land, fiskere og miljøvernere har Margaret Thatcher bestemt seg for å gi generell tillatelse til å bygge gjenvinningsanlegg for plutonium i Dounreay.

Et gjenvinningsanlegg for plutonium i Dounreay vil føre til jevnlig utslipp av lavradioaktivt materiale, store lagre av middels- og høyradioaktivt avfall på Storbritannias nordspiss midt i strømmen mot Norge, og store transporter av radioaktivt materiale på og over Nordsjøen.

Da vedtaket ble kjent, gikk Naturvernforbundet ut med en oppfordring til miljøvernminister Kristin Hille Valla om å ta opp saken med britiske myndigheter. Hun har nå tatt kontakt med den britiske regjering og «uttrykt stor bekymring». Hun vil også ta initiativet til at saken blir tema på et forberedende møte foran neste Nordsjøkonferanse. Møtet skal holdes denne måneden.

Saken behøver ikke være tapt en gang for alle. Etter opplysninger Miljøverndepartementet har, er det nødvendig med en mer spesifisert byggetillatelse før anleggsarbeidet kan settes i gang.

Sett utenfra

Gro Harlem Brundtlands tarpeiske klippe ligger på Herøya. En Washington Post-journalist har reist hele den lange veien fra områdene rundt Capitol Hill for å se nærmere på virkeligheten i hjemlandet til verdens miljøvernminister.

I en stort oppslått reportasje forteller journalisten Glenn Frankel en annen historie om miljøverninnsatsen i Norge enn den versjonen som Harlem Brundtland ynder å framstille i utlandet. Frankel tar utgangspunkt i Frierfjorden, et av Europas mest forurensede områder:

- Det er pent å se på, men under overflaten er det en gift-pøl, blir Washington Post forklart av «Berg Fald» - formodentlig identisk med Bellona-aktivisten Bård Bergfald.

Hydro...

Norsk Hydro får sitt pass ettertrykkelig påskrevet av Washington Post, og den amerikanske avisa nøler ikke med å påpeke at Hydro er en 51 prosents statseid bedrift.

Avisa gjør også et stort nummer ut av Harlem Brundtlands berømte opptreden i Canada i fjor, der alle andre enn hun selv tydelig mente å ha hørt henne si at Norge skulle redusere sine utslipp av karbon-dioksid med 20 prosent innen år 2005. Denne misforståelsen ble jo som kjent grundig oppklart da hun noen måneder senere la fram et forslag om å stabilisere veksten i de norske utslippene i år 2000. Washington Post har forøvrig fått med seg at Stortinget syntes at forslaget fra Verdenskommisjonsens leder var for svakt, og at det norske parlamentet vedtok en stabilisering på dagens nivå.

Vi antar at Hanssen vil gjøre sin nye sjef oppmerksom på hvilke farer som ligger i internasjonalt engasjement, og det er betryggende å notere seg at Norge ikke lenger skal være en halsløs pådriver i internasjonal miljøpolitikk. Imidlertid vil regjeringen Syse trolig arbeide aktivt for at Janteloven bør legges til grunn for avgjørelser ved internasjonale domstoler, og dette vil nok bli et av regjeringens mest sentrale krav ved kommende forhandlinger med EF - tillater vi oss å anta.

...Hanisch,

Frankel, som har skrevet sin reportasje etter valget, men før AP-regjeringen gikk av, bringer også et intervju med statssekretær «Ted Honisch», som i

medgjørige ordelag innrømmer at Norge må finne seg i å bli bedømt etter en annen standard enn andre land. Imidlertid: - Det ville være ufornuftig å opptre på egen hånd, for eksempel når det gjelder drivhus-effekten. Vi kan lede an i arbeidet, men ikke ved å være så langt foran de andre at ingen følger etter oss, oppklarer «Honisch».

Og apropos globalt ambisjonsnivå: Selvsagt er a-ha nevnt i forbindelse med Bellona - nøkternt beskrevet som «et populært lokalt rockeband» blant Bellonas sponsorer.

- og Hanssen!

Og se om ikke også Kjell Hanssen dukker opp på scenen. Hanssen, en uhildet kommentator kjent for sine objektive analyser i Aftenposten, som nå på et helt nøytralt politisk grunnlag tjener fedrelandet som statssekretær hos Jan P. Syse, uttaler følgende til Washington Post: - Alt i alt har Gro Harlem Brundtlands internasjonale engasjement trolig skadet henne mer politisk enn hun har vunnet på det.

Vi antar at Hanssen vil gjøre sin nye sjef oppmerksom på hvilke farer som ligger i internasjonalt engasjement, og det er betryggende å notere seg at Norge ikke lenger skal være en halsløs pådriver i internasjonal miljøpolitikk. Imidlertid vil regjeringen Syse trolig arbeide aktivt for at Janteloven bør legges til grunn for avgjørelser ved internasjonale domstoler, og dette vil nok bli et av regjeringens mest sentrale krav ved kommende forhandlinger med EF - tillater vi oss å anta.

Gunnar

Inn i 90-åra

I denne spalten møter du folk som kan og vil påvirke norsk miljøpolitikk i 90-åra. Gjest denne gang er Børge Brende. Han er formann i Unge Høyre.

Et valg og et maktskifte er forbi, og politiske observatører har allerede blinket ut EF-saken som norsk politikks største problem. Jeg tror de tar feil. EF er norsk politikks største mulighet. Det er og blir miljøproblemene som vil kreve mest omstilling og som vil koste mest - i overskuelig fremtid.

Unge Høyre har allerede hatt sitt første miljøutspill overfor Syse-regjeringen. Vi vil at bensinprisene økes med 1 krone i Statsbudsjettet for 1990, samtidig som årsavgiften på biler fjernes. Det er særlig den blyholdige bensinen som må bli dyrere. Slik vil vi stimulere til å fornye bilparken - og dermed redusere forurensningene. Dette forslaget er betegnende for vår miljøpolitikk i praksis: vi vil endre avgiftssystemet i retning av en miljømessig dynamisk skattepolitikk.

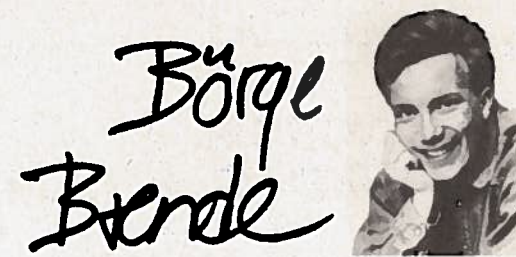
Vi har møtt adskillig skepsis til våre miljøløsninger. Mange tror at markedsøkonomien er i konflikt med økologiske hensyn. De tror det er staten som kan løse problemene. Da må vi spørre: hvor har en dominerende statsmakt klart å løse problemer så raskt som miljøet nå krever?

La oss se på et eksempel fra Thatchers Storbritannia. Der er det bare ett år siden prisforskjellen mellom blyfri og blyholdig bensin ble øket kraftig - ved en markedsøkonomisk fornuftig bruk av miljøavgifter.

På det ene året har blyutslippene fra biler i Storbritannia blitt halvert! Det er en miljø-verdensrekord som få ville tro Margaret Thatcher er innehafter av.

Men Thatcher har få laurbær å hvile på i miljøpolitikken. Hennes vedtak om å sette igang utbygging av Dounreay-anlegget kan få katastrofale konsekvenser for Nordsjøområdet. Unge Høyre har krevd at statsminister Syse må reagere overfor britene, og at Norge må samle de øvrige Nordsjø-statene i en protest mot gjenvinningsanlegget.

Dette er bare ett eksempel på hvor viktig det internasjonale samarbeidet er i miljøpolitikken. For Unge Høyre vil det første målet for en internasjonalt solidarisk miljøpolitikk være EF-medlemskap. Det må jobbes - og jobbes hardt - for å stramme inn EFs miljøkrav. Det gjør vi best innenfor fellesskapet. Men heller ikke Europa kan alene løse de virkelig store problemene. Det er alfa og omega for det globale miljøet at FN's innsats blir sterkere. Ett tiltak, som Høyre og Unge Høyre vil foreslå, er et økologisk sikkerhetsråd. Dets fremste oppgaver må være å få istand nye og bedre internasjonale avtaler - og å gripe direkte inn når enkeltland ikke overholder dem. Det er nok av eksempler på nasjonalt sneversyn som tilsier at verden har behov for en vaktbikkje i miljøpolitikken. Da har vi ingen alternativer til å styrke FN.

INGENIØRFIRMA
PAUL SCHWARTZ A/S

Wergelandsv. 25, Oslo 1.
Tlf. (02) 69 64 10
Spesialfirma i olje- og gassfyring

 GJØR SOM
OSS!
STØTT NORGES
NATURVERN-
FORBUND!

FOTO
PHONO

Pb 4311, Torshov, 0402 Oslo 4
Tlf. (02) 22 22 90

A/B/C bank

EDB & REGNSKAPSSERVICE AS
BRUGATEN 5, 0186 OSLO 1
TELEFON 02/17 02 00, 17 02 01
FAX 02/17 07 83

 Astor

Skogbruksforeningen
ab 1950
 En organisasjon for og av
altre skogbrukere. Vi
ligger vekt på individuell
tjeneste, kombinert med for-
deler av å høre til et miljø.

 NORGES
SKOGEIERFORBUND

NORDATA · VESTDATA

 APOTHEKERNES
LABORATORIUM A.S

Dugnad!

- Samholdet, arbeidsgleden og stemningen i dugnadsgjengen er det største jeg har opplevd noen gang, brøler en utslitt aksjonsleder Kurt Oddekalv på en dårlig mobiltelefon-linje fra Sognefjorden.

Det er sent søndag kveld. Hundre frivillige har akkurat avsluttet fire dagers arbeid med å renske strendene i Solund-området for olje, og den storfor-nydde nestleder Oddekalv i Naturvernforbundet Hordaland er utnevnt til vestlandets miljøverngeneral av en samlet norsk presse.

Olje fra topp til tå

- Alle er like imponerte over dugnadsgjengen vår. Hardbarkede lokale fiskeskippere er blitt stående og riste på hodet, ved synet av ungjenter som med olje fra topp til tå samlet dritten opp fra fjæra med bare hendene, flirer Oddekalv videre.

Førstekonsulent Ole Kristian Johansen i SFT stemmer i: - Naturvernforbundets folk har gjort en kjempemessig innsats. De jobbet som bare det, med olje til oppover øra, sier Johansen.

Arbeidsglede

- Bare jeg tenker på hva denne dugnadsgjengen har mobilisert av vilje og arbeidsglede får jeg tårer i øynene - helt sant! Jeg har aldri opplevd maken noen gang noe sted, sier Kurt Oddekalv.

Og han kan vise til praktiske resultater: Naturvernforbundets hundre frivillige samlet på fire dager opp 150 tonn oljeemulsjon - et søl bestående av

en blanding av olje og vann, i et forhold på ca. 40 til 60.

En tredjedel

Ifølge SFT var det søndag kveld samlet opp snaut 500 tonn oljeemulsjon tilsammen. Det vil si at Naturvernforbundets spontant organiserte aksjon har stått for nesten en tredjedel.

Tilsammen inneholdt Mercantil Marica omkring 340 tonn olje.

Tempo

Det gikk unna da Naturvernforbundet i Hordaland og Sogn og Fjordane fant ut at statens folk trengte hjelp til å samle olje. På 30 timer hadde næringslivet i Bergen spyttet i en million kroner til dugnadsgjengen. I løpet av denne tiden hadde Oddekalv og hans kumpaner skaffet ferge, store og små båter, innkvartering og redskaper for hundre frivillige.

- Responsen var helt overveldende. Gamle karer med stakk møtte opp på brygga og vengte lommeboka, og stivpyntede besteborgere byttet dress med oljehyre. Folk fra 16 til 60 meldte seg til innsats, forteller Oddekalv.

Kritikk mot SFT

Oddekalv har ikke mye godt å si om måten SFT organiserte første del av opprensningsaksjonen på.

- Til å begynne med konsentrerte oljevernmannskapene innsatsen om å redde noen få fiskeoppdrettsanlegg, mens oljen forøvrig drev fritt inn i sund og vik. Mandagen etter ulykken viste en inspeksjon at det overhodet ikke var gjort noe for å redde viktige sjøfuglområder, sier Oddekalv.

Naturvernforbundet frykter nå at disse områdene er totalt ødelagt og peker på at områdene er overvintringssted for flere fuglearter som i dag er truet.

Bedre etterhvert

Det ble imidlertid bedre etterhvert, mener Oddekalv.

- Fra torsdag ble det sving på sakene, sier han. Blant annet ble helikopter og hurtiggående båt stilt til Naturvernforbundets disposisjon.

- Men SFTs opplegg fungerte ikke perfekt i helgen heller. Søndag samlet vår nyinnkjøpte plimsoller-pram til 1500 kroner - «Naturvern 1» - opp 48 tonn oljesøl. Statens prestisjefartøy «Oljevern 1», til en verdi av 10-15 millioner, samlet opp fem tonn. Det var visst et eller annet som ikke fungerte, fnysen en fremdeles glødende Oddekalv, før han setter kurs for Bergen og en ren seng. I løpet av fem hektiske døgn fikk aksjonslederen tid til ni timers søvn.

Oljeulykken får følger

Mandagen etter ulykken med Mercantil Marica ytterst i Sognefjorden, krevde Naturvernforbundets fylkeslag i Hordaland og Sogn og Fjordane at alle tankskip som går lastet fra og til anleggene på Mongstad og Sture skal følges fra og til åpen sjø av slepebåt. Onsdag og torsdag samme uke vedtok Hydro og Statoil at kravet skal tas til følge.

De store oljeselskapene skal iverksette den nye ordningen fra nyttår.

Det var årsaken til ulykken i Sognefjorden som fikk fylkeslagene til å stille et slikt krav. Den brasilianske båten gikk simpelt hen på grunn fordi man ikke fikk i gang motorene igjen, etter å ha tatt ombord ny los.

Anmelder Norsk Hydro

Naturvernforbundet i Hordaland har i kjølvannet av ulykken anmeldt Norsk Hydro for brudd på forurensingsloven.

Naturvernforbundet ber politiet bringe klarhet i om Norsk Hydro har benyttet trusler overfor den brasilianske kapteinen for å få ham til å føre skipet videre til tross for påviste maskinskader. Naturvernforbundet i Hordaland mener det er uaktsomhet fra Norsk Hydro som har ført til at kystmiljøet i Solund nå er tilgriset med tungolje.

Rapport

Naturvernforbundet i Hordaland skal nå oppsummere opp-

renskningsaksjonen i Solund-området. Resultatet skal bli en rapport som i stor grad kommer til å handle om feil og mangler ved norsk oljevernberedskap.

Nestleder Kurt Oddekalv i Naturvernforbundet Hordaland har videre planer om å lage en aksjonspakke, som øvrige fylkeslag i Naturvernforbundet kan bruke når lignende ulykker skjer andre steder i landet.

...og slik gikk det i Alaska

Over et halvt år etter Exxon Valdez-ulykken i Alaska er Sleepy Bay, et område i Prins William-sundet, like livløst som månen, skriver Washington Post.

Etter at Esso-kompaniet har avsluttet opprydningen etter katastrofen, er fagfolkene enige om at aksjonen - som har kostet 1,3 milliarder dollar - ikke har ført til noe mer enn rent kosmetiske forbedringer.

Kadavre

Forskningen på dyrelivet etter katastrofen er ennå bare i startfasen. Særlig er man bekymret for laksestammene og oljeeffektene på lakserogn.

Så langt har man talt opp 33.130 sjøfuglkadavre, 138 døde ørner og 980 døde otere - alt i alt bare en liten del av alle dyrene som har gått med i katastrofen og kjølvannet av den. Bare i september alene plukket man opp mer enn 3.000 sjøfugl som nylig hadde omkommet, nesten et halvt år etter ulykken.

Statlige forskere frykter at oljen som ligger igjen vil hardne til asfalt, slik at tidligere jomfruelige strender etterhvert

vil fortone seg som de reneste parkeringsplasser.

Esso

Ingen vil beskyldes Esso for å ha tatt lett på opprydningsarbeidet. Da det sto på som verst benyttet man 1.400 kjøretøyer og 85 fly. Tusenvis av mennesker arbeidet med opprydningen. I ei bukt med strandlinje på to kilometer, Sung Harbor, jobbet 100 mann 12 timers dag i seks uker. Likevel er ikke bukten fri for oljeskader.

Hittil har opprydningsaksjonen kostet 8,9 milliarder kroner. De endelige skadene er det umulig å sette noen pris-lapp på.

NU anmelder bedrift

Natur og Ungdom i Molde har anmeldt bedriften Molde Sementstøperi A/S for ulovlig søppelbrenning.

Fredag 13. oktober oppdaget Natur og Ungdom-laget svart røyk over et område ved byen. Da representanter for laget kom til stedet noen timer senere var søppelbålet nedbrent.

Men laget tok prøver av asken. Blant innholdet var plast som bare delvis var forbrent, noe som tyder på lav temperatur i forbrenningsprosessen. Dersom man brenner en klorholdig plasttype som PVC ved lav temperatur, er risikoen stor for at det dannes miljøfarlige stoffer som for eksempel dioksiner.

Molde Natur og Ungdom skriver i anmeldelsen at det ikke er første gang denne bedriften brenner søppel ulovlig.

Svensker vil sortere avfall

Den svenske bryggeriforeningen legger om kort tid fram et forslag om å opprette et halvstatlig selskap, med oppgave å sørge for effektiv avfallsgjenvinning i hele landet.

Bryggeriforeningen ser for seg opprettelse av et aksjeselskap der halvparten av aksjene eies av næringslivet, den andre halvparten av staten. Målet skal være å få mest mulig gjenvinning av emballasje, skriver Dagens Nyheter.

Bryggeriforeningen vil at det store selskapet skal ha fire mindre datterselskaper: Ett for forskning og teknikk, ett for innsamling fra private husholdninger, ett for innsamling fra andre kilder, og ett for gjenvinning og videresalg.

Endelig en miljøvennlig energikilde

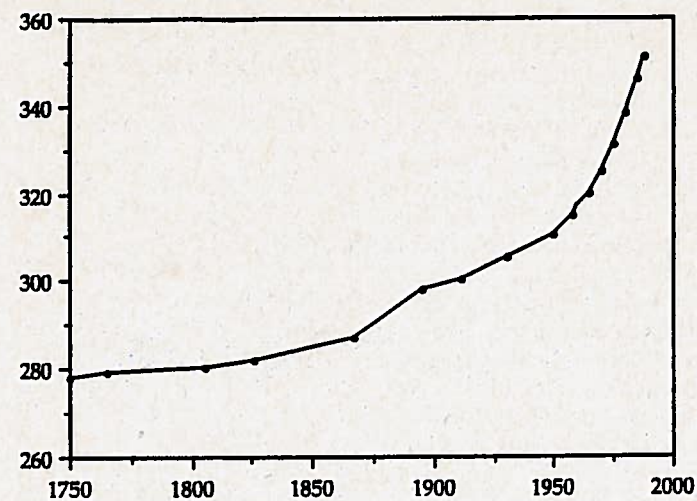
Bioenergi - energi-utvinning fra avfall, organiske biprodukter o.l. - er tema for et seminar i Oslo torsdag 9. november.

Bak seminaret står Norsk Bioenergiforum (NoBio). Seminaret deles inn i tre hoveddeler: Energiproduksjon fra biologisk behandling av biomasse, forbrenningens innflytelse på drivhuseffekten - samt paneldebatt om virkemidler for en mer miljøvennlig energipolitikk.

Gjennom innledningene kan man skaffe seg informasjon om erfaringer fra og muligheter for ulike former for bioenergi. Blant temaene er varmeutvinning fra komposteringsanlegg for gjødsel, kloakkslam og husholdningsavfall, nedbryting av halm, tiltak for å begrense CO₂-utslipp og biologisk binding av CO₂.

I den avsluttende paneldebatten møter representanter fra alle partier som er representert på Stortinget. Disse er oppført i programmet: Tidligere OED-statssekretær Astrid Nistad (Ap), tidligere landbruksminister Johan C. Løken (H), Pål Atle Skjervengen (Frp), Per Aunet (SV), Kåre Gjønnes (KrF) og Ole Gabriel Ueland (Sp).

Million-deler.

Økning av CO₂-innhold i atmosfæren 1750 - 1988. Kilde Worldwatch Institute.

Worldwatch: CO₂-utslippene må halveres

Utslippene av karbondioksid (CO₂) i verden må halveres for å unngå dramatiske klimaendringer. I-landene må lede an i denne utviklingen, heter det i en fersk rapport fra det anerkjente Worldwatch-instituttet i Washington.

Worldwatch har ikke bare laget en tilstandsrapport. Instituttet har også skissert en plan for hvordan målet om et stabilt klima kan nås.

Fornybar energi

Fossile brennstoffer, som med nødvendighet gir CO₂-utslipp, må erstattes av fornybar energi, mener Worldwatch.

- Dersom vi skal holde den globale oppvarmingen på et forsvarlig nivå, må verden i midten av neste århundre bygge energitilgangen på fornybare kilder som sol, vind og geotermisk kraft. For å få til en slik overgang, må vi satse med en gang - og over flere tiår. Det er nødvendig med sterk støtte fra regjeringene, sier rapportens redaktør Robert Flavin til

IPS. Flavin er visepresident i Worldwatch.

Tekno-optimisme

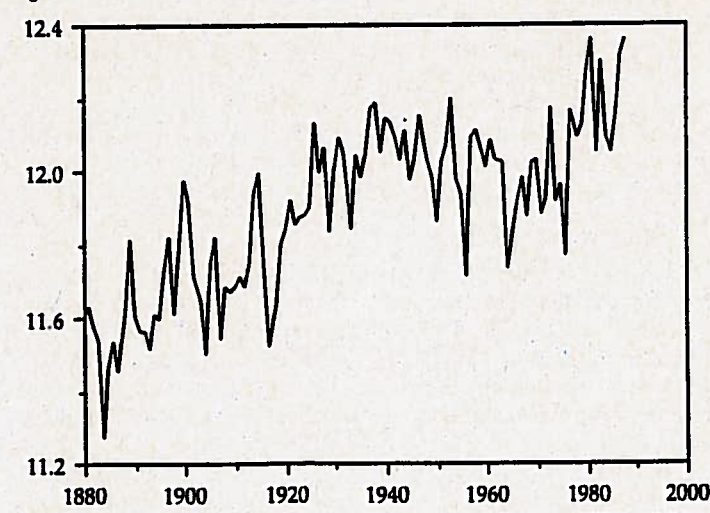
Men mye kan også oppnås ved å bruke dagens energikilder på en bedre måte, mener Worldwatch.

«Effektiviteten av belysning, transport, elektrisk utstyr og nye industriprosesser bør kunne femdobles i løpet av de neste par tiårene», heter det i rapporten.

Eliminering

En helhetlig plan for å ta vare på jordens klima må også innebære at de tropiske regnskogene bevares, og at det settes igang storstilt skogplanting.

Dessuten må vi få en eliminering av klorfluorkarbone

Endringer i global gjennomsnittstemperatur 1880 - 1988. Kilde Worldwatch Institute.

(KFK), senest innen årtusenskiftet, mener Worldwatch. Denne gasstypen bidrar ikke bare til drivhuseffekten, men også til ødeleggelsen av ozonlaget.

CO₂-utslipp øker

Forskerne anslår at karbonutslippene må reduseres til under to milliarder tonn pr. år. Men idag går utviklingen den andre veien: Rundt sju milliarder tonn karbon ble frigjort i 1988. Utslippene øker med tre prosent årlig.

Selv om utslippene av CO₂ halveres, er en viss forandring av jordens klima uunngåelig, heter det i rapporten.

Worldwatch: Nå går det på maten løs

De siste fem årene har verdens kornproduksjon pr. innbygger falt med sju prosent. Nå går miljøproblemene på maten løs.

På tross av relativt gunstige forhold, kloden sett under ett, og på tross av økte priser på korn, vil verden også i år få underskudd på korn. Det er tredje underskuddsåret på rad.

Alvorlig

Dette går fram av en artikkel i siste nummer av magasinet World-Watch. Artikkelen er skrevet av Lester Brown, leder for Worldwatch-instituttet.

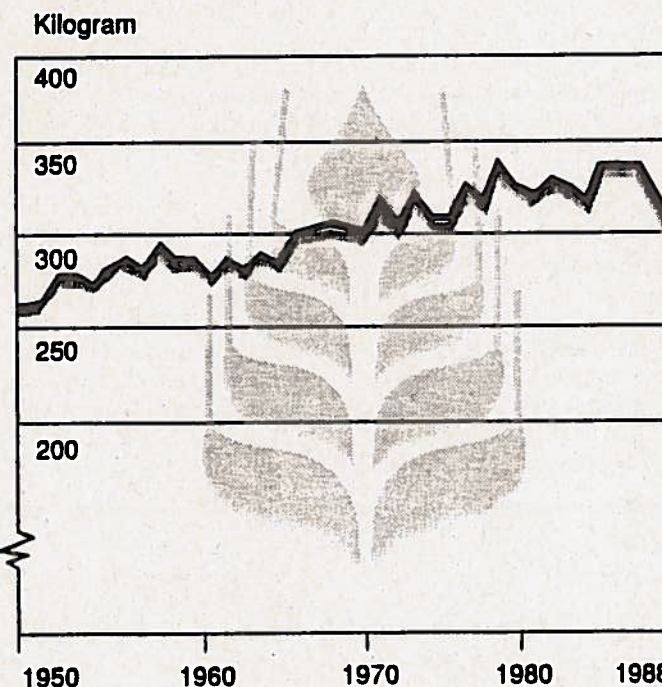
- Matvareknappheten er i ferd med å bli den alvorligste og mest overhengende virkningen av den globale miljøutviklingen. Knappheten på mat truer allerede eksistensen til flere hundre millioner mennesker, sier Lester Brown.

rosjon

Jorderosjon er det viktigste av problemene. Hvert år forsøker verdens bønder å brødfø 88 millioner flere mennesker - mens dyrkingsarealene skrumpet. Hvert år forsvinner 24 milliarder tonn jordsmonn på grunn av erosjon i verdens jordbruksområder. Dette tilsvarer alt jordsmonn som brukes til hvetedyrking i Australia.

Skogødeleggelser

Også ødeleggelsene av verdens skoger fører til mindre matproduksjon. Mange steder tvinges landsbygd-befolkningen til å bruke tørket gjødsel eller avlingsrester til fyring, på grunn av mangel på ved. Dermed tilbakeføres mindre naturlig næring til jordsmonnet, som igjen

Verdens kornproduksjon pr. person 1950 - 1988. Kilde Worldwatch Institute.

blir mindre fruktbart og mer utsatt for tørke og erosjon. Dessuten fører skogødeleggelsene til avlingsskader på grunn av flom. I september i fjor ble for eksempel en tredjedel av jordbruksområdene i Bangladesh rammet av oversvømmelser.

Luftforurensninger

Økt ozon-konsentrasjoner på bakkenivå, som følge av blant annet forbrenning av fossile brennstoffer, går også utover planteproduksjonen. I følge

det amerikanske miljøverndepartementet fører dette problemet allerede til at USAs avlinger av mais, soya, hvete og peanøtter reduseres med minst 5 prosent.

Dersom den ultrafiolette strålingen på jorda øker med en prosent som følge av en fortynning av ozonlaget i atmosfæren, vil soyabønne-avlingene reduseres, også med en prosent.

Flere trær i USAs byer

Amerikanske forskere går nå inn for å plante flere trær i bykjernene som et ledd i kampen mot drivhuseffekten.

Visepresidenten i det amerikanske skogselskapet, Gary Moll, hevder at «de urbane skogene» har vært undervurdert som et middel mot den globale oppvarmingen. Moll og hans kolleger har nå lansert en kampanje som tar sikte på å få plantet 100 millioner trær i amerikanske byer og tettsteder innen 1992.

Gøteborg føre var

Kommunestyret i Gøteborg har gitt bygningsrådet i oppdrag å utrede følgene av forhøyet havnivå, som følge av drivhuseffekten.

Blant problemstillingene bygningsrådet skal vurdere er hvilke områder som er mest sårbare for oversvømmelser, hvorvidt havner og andre anlegg trues av høyere havnivå, hvordan det går med ferskvannsinntaket i Gøta elv, hvor erosjonsrisikoen blir størst samt hvordan grunnvannsnivået vil påvirkes.

Trår til mot treimpregnering

Den svenske Kjemi-kalieinspeksjonen klemmer til mot treimpregnering.

I første omgang totalforbyr Kjemi-kalieinspeksjonen at såkalte CCA-midler brukes til impregnering av huspaneler, hagemøbler og andre ting av tre til hjemmebruk. CCA-midlene består av krom, kobber og arsenikk. I tillegg til dette forbudet, skal alt impregneringsmiddel ilegges en miljøavgift.

Månen hjelper Margareth

Margareth Thatcher skal ta månen til hjelp for å skaffe britene energi. Den gule osten på himmelen sørger for flo og fjære, og nå vil Thatcher bygge et kjempemessig anlegg for å tappe krefter av tidevannet.

På grunn av den lokale landskapsformen gir månens gravitasjonskraft spesielt stor effekt ved byen Cardiff i Wales. Der elva Severn renner ut, stiger og synker havet med ti meter om dagen.

Gigant-anlegg

Tvers over elveoset vil Thatcher bygge en 16 kilometer lang demning. Et system med vendbare turbiner skal utnytte energien når havnivået går opp og ned.

Anlegget kommer i følge ekspertene til å koste minst 5,5 milliarder pund - 62 milliarder kroner, - og den skal levere

nesten ubegripelig mye energi: 7.200 megawatt.

Mye energi

Dermed blir anlegget seks ganger større enn Norges største vannkraftanlegg, Kvilldal i Rogaland. Der er kapasiteten på 1240 megawatt. Severn-anlegget skal produsere mellom seks og sju prosent av all strøm som engelskmenn og walisere bruker idag.

Miljøeffekter

Det er miljøeffektene av andre energikilder som atomkraft og kull som er hovedargumentene for å bygge Severn-demningen.

Men gigant-anlegget er heller ikke uten negative konsekvenser for miljøet.

Kloakken fra Cardiff skal slippes ut innenfor den planlagte demningen, og utskiftningen av vann vil bli minimal. Dette stiller ekstra store krav til rensing.

Vadefugler

Mudderbankene i Severn-oset er om vinteren oppholdssted for store flokker av arktiske vadefugler. Demningen vil rykke økologien i elveoset ut av balanse, og fuglenes biotoper blir truet.

...men EF tukter henne

EFs miljøkommissjonær, Carlo Ripa di Meana, skal tukte britenes statsminister Margareth Thatcher.

Britiske husstander vil få et påslag i kloakkavgiften på omlag 1.000 kroner, etter at EF-kommisjonen nå har gitt et direktiv til Storbritannia om å stoppe urensede kloakkutslipp til Nordsjøen.

Direktivet innebærer at britene må bygge 500 nye renseanlegg langs kysten for å hindre at kloakken går urensset ut i sjøen. EF-kommisjonens innstilling går klart på tvers av den britiske regjeringens planer om å legge kloakken i lange rør som skulle strekke seg et godt stykke ut i sjøen, der kloakken skulle slippes urensset ut.

Den britiske befolkningen er trolig mer på linje med EF-kommisjonen enn sin egen regjering; en fersk meningsmåling viser at 96 prosent av britene går inn for tøffe tiltak mot kloakkutslipp.

BREV

JA, jeg vil abonnere på *N&M Bulletin*
— fra nå av og ut 1990!

Naturvernforbundets nyhetsbrev *N&M Bulletin* kommer annenhver uke. Abonnement gjelder ut 1990.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 170,-
☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

Kan sendes
utrankert
i Norge
Adressaten
betaler
porto

SVARSENDING
Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NORGES
NATURVERNFORBUND

Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5